

[Udenrigsministeren]

heder, forudsat at eksporten foregår på professionel vis. Liberaliseringen af EF's marked for offentlige indkøb og opbygningen af nye offentlige administrative systemer i Østeuropa har skabt nye afsætningsmuligheder.

Der er samtidig skabt klarere rammer for dette eksportarbejde, og det må forventes, at den offentlige danske sektor i samarbejde med den private sektor fremover vil yde et væsentligt bidrag til dansk eksport. Et andet område, hvor offentlige styrelser har taget initiativer, er tilrettelæggelse af kollektive fremstød for udvalgte eksportvirksomheder inden for det pågældende ministeriums ressort.

Der er i det særlige kapitel om systemeksport samt i kapitel 13 givet en redegørelse for de aktiviteter, som offentlige styrelser har gennemført på eksportfremmeområdet i 1992, og de muligheder, som tegner sig fremover.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 223:

Forslag til lov om ændring af lov om læhegn samt om ændring af ligningsloven.

Af landbrugsministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 17/3 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Peter Christensen (S):**

Med dette lovforslag gives der mulighed for at få øget tilskud til anlæg af læhegn på mindst 6 rækker og tilskud til plantning af supplerende lægivende løvtræsplantninger. Disse løvtræsplantninger kan etableres for at fremme læhegnets lægivende virkning, men også for at gavne landskabs- og naturforhold.

Lovforslaget tilgodeser anbefalinger fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling samt Fællesudvalget for Læplantning. Skattemæssigt vil lovforslaget få den konsekvens, at der gives skattemæssige fradrag for supplerende lægivende løvtræsplantninger efter samme regler som for læhegn, og derved opnås en administrativ forenkling.

Det vil nok komme bag på mange, at der bliver plantet over 800 km læhegn hvert eneste år; men med denne oplysning tror jeg, at de

fleste forstår, at løvfældende læhegn med mindst 6 rækker samt løvtræsplantninger ikke alene vil have lægivende virkning, men også vil være til stor gavn for vor flora og fauna. For at fremme denne udvikling vil tilskuddet til kollektive læhegn på mindst 6 rækker blive øget fra 50 til 70 pct.

Det skal dog bemærkes, at egenfinansieringen af de brede læhegn fortsat vil være større end for de smalle læhegns vedkommende. For læhegn med mellem 1 og 5 rækker vil tilskudsprocenten stadig være 50 pct., og tilskudsprocenten for individuelle læhegn vil ligeledes som hidtil være 50 pct. For løvtræsplantninger vil tilskudsprocenten være 50 pct., og der stilles krav om mindst 75 pct. løvfældende træer i beplantningen. Der vil også være arealmæssige begrænsninger, som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget.

Lovforslaget giver ikke anledning til ekstrabevillinger, men kan holdes inden for den økonomiske ramme, der er afsat til formålet.

Socialdemokratiet kan anbefale lovforslaget, men vi havde gerne set, at der i lovforslaget var givet mulighed for en højere tilskuds-sats ved etablering af læhegn uden brug af sprøjtemidler. Da loven blev revideret sidste gang, lykkedes det på foranledning af et ønske fra Socialdemokratiet at få iværksat en undersøgelse af konsekvenserne af anlæg af læhegn uden brug af sprøjtemidler, og denne undersøgelse og erfaringerne i øvrigt har ført til, at der i forhold til tidligere i langt større udstrækning anvendes mekanisk ukrudtsbekæmpelse i stedet for sprøjtemidler. Vi mener, at det vil være et godt signal til landbruget, hvis vi fik fastslået, at vi ønsker brugen af sprøjtemidler begrænset mest muligt, og en tilskyndelse til ikke at bruge sprøjtemidler i læhegn og lægivende løvtræsbeplantninger ville være et skub i den rigtige retning.

I Socialdemokratiet er vi godt klar over, at der kan være nogle problemer forbundet med at kontrollere, at der ikke anvendes sprøjtemidler ved etablering af læhegn og lægivende løvtræsbeplantninger. Vi bør have klarhed over konsekvenserne af, at der ikke bliver sprøjtet i etableringsperioden, og jeg håber, at vi i udvalget med positiv hjælp af ministeren kan få undersøgt disse forhold og måske få gennemført en ordning, der er til endnu større gavn for vores miljø, flora og fauna.

Rønholt (KF):

Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling afgav den 17. december 1991 en beretning, hvoraf det fremgår, at der skal arbejdes for at kunne yde tilskud til landmænd, der vil etablere løvbærende læhegn på mindst 6 rækker.

I en periode, hvor der udtages produktionsjord, udelukkende med det formål at begrænse landbrugsproduktionen – det være sig til braklægning, skovrejsning, naturgenopretning eller ekstensivering – finder vi det indlysende fornuftigt, at der også gives mulighed for at give dyr og fugle bedre levesteder i form af bredere læhegn, og samtidig får man også en landskabsmæssig forbedring. Jeg tror, vi alle sammen har oplevet i 1960'erne og 1970'erne, at der i visse egne af landet er forsvundet mange af disse levesteder, og vi ser ofte eksempler på, at plovfuren går næsten ud til kanten af asfalten. Derfor er det indlysende, at netop i den periode, hvor vi udtager jord til mange formål blot for at begrænse landbrugsproduktionen, skal vi også se på nogle instrumenter, der kan genskabe nogle levesteder for faunaen.

Men jeg vil godt sætte spørgsmålstegn ved finanseringen. 50 pct. og 70 pct. er høje tilskudssatser, sammenholdt med at der samtidig er fradragsret for den øvrige del. Jeg stiller mig selv og ministeren det spørgsmål, hvorfor dette punkt ikke er medtaget i EF-reformens ledsageforanstaltninger – bl.a. af den grund, at EF derved medfinansierer forslaget med 50 pct., men også for at se det logiske i den snævre kontakt mellem formål og handling.

Jeg vil også godt spørge, hvilke tilskudssatser der er indarbejdet i finansloven. Så vidt jeg erindrer, er de 50 pct. og 70 pct. over de måltal, som blev indarbejdet i selve finansloven. Og endelig vil jeg også spørge, om der i forbindelse med ændringerne i ligningsloven kan blive tale om genvundne afskrivninger. Der plejer at være parallelitet og symmetri i skattelovgivningen, og hvor lang tid skal der gå, før sådanne genvundne afskrivninger kommer til syne?

Vi vil gerne medvirke til forslaget gennemførelse, men vil stille spørgsmål i udvalget, hvis vi ikke kan få svarene her: Er der tale om overskridelser af de forudsætninger, som er indarbejdet i finansloven, og er det i det hele taget rimeligt at foretage særskilt lovgivning i stedet for at tage det med under ledsageforanstaltningerne?

Socialdemokratiets ordfører gav mig det indtryk, at der nu var ved at blive indarbejdet en procedure om at undlade sprøjtning ved etableringen af læhegn. Jeg mener, at denne procedure allerede er indarbejdet for længe siden, og at der allerede i dag er forbud mod sprøjtning i de tilfælde, hvor der er tale om tilskud til etablering af læhegn; men det kan ministeren måske også svare på.

Men foreløbig vil vi gerne stille os positivt til lovforslaget og til udvalgsarbejdet.

Mejdahl (V):

Lovforslaget er jo en udløber af beretning nr. 5 fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling af den 17. december 1991, som i øvrigt har meget på samvittigheden.

Lovforslaget åbner mulighed for at give tilskud til plantning af læhegn med mindst 6 rækker og ligeledes give tilskud og fradragsret for supplerende lægivende løvplantninger. Så langt så godt; jeg skal på Venstres vegne anbefale den del af lovforslaget. Man kan jo altid diskutere procenter, metermål og arealstørrelser, men det skal jeg undlade ved den her lejlighed, det gør vi i udvalget.

Men halvdelen af lovforslagets tekst omhandler kontrolforanstaltninger og straffeforanstaltninger. Selvfølgelig skal det kunne kontrolleres, om et offentligt tilskud er brugt forskriftsmæssigt til en tilskudsberettiget aktivitet – i dette tilfælde plantning af lægivende bevoksninger – men vi synes, at landbrugsministeren går for vidt, når der også skal være, som det hedder i både bemærkningerne og selve lovtæksten:

»... adgang til bedriftens regnskaber, forretningsbøger m.v.«

Jeg skal opfordre landbrugsministeren til at overveje at ændre ordlyden og indholdet af lovforslagets pkt. 11. Det er efter Venstres opfattelse ikke nødvendigt med en sådan hjemmel. Ja, for nu at tone rent flag, er vi direkte imod, hvis der tænkes på mere end bilagsdokumentation.

Birthe Hansen (SF):

Vi kan i SF tilslutte os den socialdemokratiske ordførers tale for et øjeblik siden, og jeg skal derfor ikke gentage den ord til andet, men blot sige, at vi giver forslaget vores positive tilslutning.

Niels Højland (FP):

Lovforslag nr. L 223 drejer sig om læhegn og er samtidig en ændring af ligningsloven.

Det er klart, at læhegn er en god ting, som ingen kan have noget imod. Vi ønsker alle sammen at få plantet så meget læhegn som muligt, og jeg ser også positivt på det. Det er gavnligt for både dyre- og fuglelivet og floraen i al almindelighed.

Forslaget indeholder to punkter. Man kan få et tilskud på op til 70 pct., og samtidig kan man fradrage de faktiske udgifter. Jeg ser det som noget positivt, at man kan fradrage dem som driftsudgifter, det synes jeg er rigtigt, og det vil vi støtte. Men vi har svært ved at se, hvorfor den direkte tilskudsdel skal hæves fra 50 til 70 pct., og det vil vi ikke kunne støtte. Det er positivt, at der bliver plantet læhegn, man kan kun se med stor fornøjelse på, at der bliver plantet så meget som muligt, for det trænger der til alle steder; men vi kan altså ikke gå ind for at hæve tilskuddet fra 50 til 70 pct.

Men vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Svend Aage Jensen (CD):

Det fremsatte lovforslag opfylder indstillingen i beretningen fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling om tilskud til etablering af læhegn med 6 rækker.

Centrum-Demokraterne har bemærket, at der foreslås en differentieret forhøjelse af det maksimale tilskud i forhold til den nugældende lov, så det vil blive billigere for landmændene at etablere et 6-rækket læhegn end hidtil. Desuden kan der udløses tilskud til etablering af supplerende løvtræsbeplantninger i forbindelse med bestående læhegn. Der er ingen tvivl om, at 6-rækkede læhegn er betydeligt mere effektive end f.eks. 3-rækkede, ikke mindst i de områder, hvor blæsten har friest spil, og hvor jorden er let, og dertil kommer, at en sådan udvidelse vil virke fremmede for såvel flora som fauna.

Ifølge forslaget vil landmanden kunne fratrække udgifterne ikke blot som hidtil ved etablering af læhegn, men også ved etablering af supplerende træplantninger til bestående hegn.

CD støtter dette lovforslag.

Hans Larsen-Ledet (RV):

Vi behandler her et forslag, som der efter radikal opfattelse er store perspektiver i. Man gør det mere attraktivt at plante 6-rækkede læhegn og småbevoksninger i forbindelse med læhegn, og det er udtryk for et ansvar over for vores natur, vores flora og vores fauna fra samfundets og Folketingets side.

De landboere, der bor rundt omkring på Danmarks agre, medvirker ikke, fordi de er tvunget til det, men fordi de føler et ansvar, og fordi det virkelig bliver af værdi for kommende generationer. Dertil kommer den landskabelige virkning, som hele befolkningen kan glæde sig over, når de færdes ude i naturen.

Mulighederne i lovforslaget er medvirkende til en forbedring af naturens mangfoldighed, og det er simpelt hen bare skønt at være med til at fremsætte og støtte et lovforslag som det, landbrugsministeren på regeringens vegne fremsætter i dag.

Lysholm Christensen (KRF):

Læhegn er jo meget nødvendige i Danmark med det klima, vi har; med den stride vestenvind har det gennem årene været nødvendigt at plante læhegn for at holde jorden hjemme, som man siger visse steder, og give læ for afgrøderne osv.

Læhegn er også et væsentligt element i hele landskabsbilledet, og det er i øvrigt interessant at bevæge sig igennem især det vestjyske landskab i disse år og se, hvilke forandringer der sker. Det tror jeg egentlig ikke der er mange der tænker på, men omlægningen fra nåletræer til løvtræer giver egentlig en vældig stor forandring til det bedre; landskabet bliver smukkere.

På den baggrund er det en glæde at kunne støtte dette lovforslag, som er en opfølgning af beretningen fra Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling. Det foreslås, at man øger tilskuddet til plantning af 6-rækkede læhegn samt lægivende løvtræsplantninger, og det er et udmærket forslag. I en tid, hvor vi skal omlægge produktionsjord fra traditionel produktion til andre formål, er det fornuftigt at inddrage nogle af disse arealer til bredere læhegn og beplantninger i tilknytning hertil.

Vi kan altså fra Kristeligt Folkepartis side støtte forslaget; vi mener, at det får mange gavnlige virkninger for floraen og faunaen, så vi har ingen betænkeligheder.

Landbrugsministeren (Bjørn Westh):

Først vil jeg gerne have lov til at sige tak til de ordførere, der uforbeholdent har støttet lovforslaget og har kunnet se perspektivet i, at selv om man driver landbrugspolitik, kan man også prøve at være lidt miljøvenlig. Takken gælder især Kristeligt Folkeparti, Det Radikale Venstre, CD, SF og Socialdemokratiet og faktisk også Det Konservative Folkeparti, som jo sagde, at forslaget var indlysende fornuftigt; jeg skal senere vende tilbage til nogle af de spørgsmål, hr. Rønholt stillede.

Derimod må jeg sige, at jeg undrede mig meget over Venstres indstilling. Det er, som om Venstre er gået i total opposition, og selv forslag, som Venstre er gået ind for i udvalgene, har man nu svært ved at støtte her i folketingsalen. Det virker, som om Venstre mener, at man må tage afstand fra dette forslag, fordi der er miljøvenlighed i det.

Det undrer mig også, at Venstre mener, at vi ikke skal have kontrol med statens midler. Men i øvrigt kan jeg oplyse over for Venstre, at der gives EF-refusion for disse midler, så den kontrol, der foreslås i forslaget, kræves bl.a. af EF. Og til oplysning for hr. Mejdahl svarer de andre kontrolforanstaltninger, der er nævnt i lovforslaget, nøje til den lovgivning, der er gennemført i de senere år på tilsvarende områder. Derfor virker det underligt på mig, at Venstre finder det nødvendigt nærmest at antyde, at man ikke engang kan støtte et lovforslag, som man selv tidligere har anbefalet i Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling.

Jeg takker hr. Rønholt for den positive indgangsvinkel til forslaget. Hr. Rønholt spørger, hvorfor det ikke er med i ledsagellovforslaget; det skyldes bl.a., at det omhandler mange andre ting, heriblandt en speciel administrationsordning, som vi i sin tid drøftede grundigt i Folketingets Landbrugs- og Fiskeriudvalg. Jeg har selv prøvet at undersøge, om vi med fordel kunne inddrage det, men vi nåede altså frem til den konklusion, at det ikke ville gøre tingene enklere; tværtimod ville det nok komplicere tingene.

Der var heller ikke så meget at hente for landmændene, for det er trods alt ikke så mange kvadratmeter, det drejer sig om, og det er et system, der berører mange ejendomme på én gang. At lave et system for nogle få kvadratme-

ter på hver enkelt ejendom og holde styr på tilskudsbeløb i henhold til ledsagellovforslagets bestemmelser, f.eks. over en 20-års-periode, ville være meget bureaukratisk og meget vanskeligt at styre, og derfor har vi valgt denne form.

Med hensyn til finansloven kan jeg sige, at lovforslaget holder sig inden for de fastsatte rammer for læplantning. Det er et så godt som enigt Folketing og udvalg – det kan godt være, at Fremskridtspartiet ikke var med, men ellers alle andre partier – der har opfordret regeringen til at fremsætte dette lovforslag, så jeg har ikke følt, at der har været nogen problemer; jeg henholder mig til en henstilling fra et udvalg, og jeg holder mig inden for den bevilling, der er afsat af Folketinget til formålet.

Med hensyn til ligningsloven vil jeg sige, at der er præcis de samme bestemmelser i lovforslaget som i den gældende lov, også selv om vi har fået de supplerende beplantninger med; dette betragter jeg i øvrigt som en fordel for dem, der skal plante disse miljøvenlige bevoksninger, men ellers vil jeg gerne vende tilbage i udvalget med mere uddybende svar på de mere teknisk prægede spørgsmål.

Med hensyn til sprøjtning vil jeg også gerne komme med et par bemærkninger. Jeg er også af den opfattelse, at lovforslaget både er et godt hjælpemiddel for de landmænd, der skal dyrke jorden, og et værdifuldt led i plejen af Danmarks flora, fauna, natur og miljø, og derfor ser jeg selvfølgelig også gerne, at man bruger så lidt sprøjtning som muligt. Der var også stor diskussion om det spørgsmål, da vi behandlede lovforslaget sidste gang, og siden dengang har det vist sig, at det er muligt at undgå sprøjtning i et meget stort omfang. Hvis man dybdepløjer, er der ingen grund til at sprøjte, før man planter, og vi kunne jo drøfte i udvalget, om man skal stille krav om dybdepløjning. Dernæst kan man foretage mekanisk rensning de første to år, så man heller ikke behøver at sprøjte, og man gør det mig bekendt heller ikke i langt de fleste tilfælde. Men det kan vi jo også se på i udvalget.

Man har indtil nu set sig nødsaget til at sprøjte i det tredje år, fordi man ikke kunne rense mekanisk; planterne er blevet så store efter tre år, at hvis man skulle rense dem mekanisk og køre over dem med maskiner, ville man knække topkuddene og dermed ødelæg-

[Landbrugsministeren]

ge meget af væksten i læhegnet. Men jeg kan oplyse, at i langt de fleste tilfælde er antallet af kilo aktivt stof næsten halveret i forhold til tidligere.

Jeg vil gerne arbejde videre på, at vi kan undgå sprøjtning. Jeg vil også gerne arbejde videre på, at vi kan undgå de helt skrappede midler, hvis det er nødvendigt, og jeg kan sige, at man har forladt atracin som sprøjtemiddel og er gået over til nogle mere skånsomme midler, end man tidligere har brugt. Men når man gør det, må vi samtidig være klar over, at der alligevel godt kan blive behov for sprøjtning et sted, hvor der f.eks. kommer en stor fremvækst af tidsler eller andre generende vækster.

Gevinsten ved lovforslaget er, at vi stort set kan friholde læbælterne for sprøjtning, men det kræver måske nok, at Folketinget tager stilling til, om man vil stille krav om dybdeplø-jning, inden der bliver plantet. Det vil hjælpe på problemet med hensyn til ukrudtsbekæmpelse i læhegn.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Landbrugsministeren havde nogle bemærkninger til min ordførertale, så jeg vil godt bede landbrugsministeren om at lytte opmærksomt efter, når jeg nu gentager det, jeg sagde før.

Jeg skal lade være med at svinge mig op til de store højder – det ligger i øvrigt ikke til mig – men jeg sagde rent faktisk, at vi anbefaler lovforslaget. Det punkt, som jeg havde en kritisk bemærkning til, var en sætning i pkt. 11, nemlig vedrørende adgang til bedriftens regnskaber, forretningsbøger m.v. Jeg stillede det spørgsmål til landbrugsministeren, om ikke landbrugsministeren vil overveje at ændre ordlyden, for vi skønner ikke, det er nødvendigt med regnskabsadgang, hvis det betyder, at man kan gå videre end til at forlange bilagskontrol.

Jeg sagde i øvrigt også, at selvfølgelig skal det kunne kontrolleres, om et offentligt tilskud er brugt forskriftsmæssigt til en tilskudsberettiget aktivitet, i dette tilfælde læpløntning. Så synes ikke, vi behøver at være på kollisionskurs; vi anbefaler lovforslaget, men vil altså godt kigge kritisk på den del af kontrol- og straffebestemmelserne, som jeg har omtalt her. Andet og mere ligger der såmænd ikke i det.

Landbrugsministeren (Bjørn Westh):

Hvis der ikke ligger noget særligt i det, tager jeg det helt roligt, og så kan vi jo drøfte det i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Landbrugs- og Fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 238:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning. (Elselskabers udvidede aktiviteter).

Af regiministeren (Jann Sjurzen).
(Fremsat 17/3 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Poul Nielson (S):**

Jeg skal henvise til den ordførertale, jeg holdt for Socialdemokratiet ved førstebehandlingen af lovforslag nr. L 64 den 13. november 1992, og til den betænkning, som blev afgivet af Det Enerkipolitiske Udvalg den 17. december 1992. Her er indeholdt Socialdemokratiets synspunkter vedrørende denne lovgivning, og om det nye lovforslag vil jeg sige, at vi er godt tilfredse med den udformning, det har fået. Det er betydelig mere overskueligt og lagt klarere til rette, i og med at der blev startet forfra.

Vi synes, det er særdeles vigtigt, at det bliver vedtaget. Vi ser for os, at denne lov vil åbne mulighed for øget aktivitet og eksport af dansk kraftværksteknologi, og vi kan jo også konstatere den glædelige kendsgerning, at kedellerverancerne til de to store, nye kraftværksenheder ved Skærbækværket og Vendsysselværket gik til danske producenter. Det synes jeg også un-